

Конференция – дарс

«Къазакъ гюн- мен юлдузман»

Дарсны темасы: Анвар Гъажиевни «Булакъ» деген асарыны айланасында конференция – дарс оьтгерив.

Дарсны муратлары: 1.Шиъруну аслу маънасын ачмакъ.
2.Шиърудагъы чебер алааматланы тапмакъ.
3.Булакъны Йырчы Къазакъны йыр яратыву булан тенглешдирип, олардагъы инсангъа береген ниъматыны гъакъында лакъырлашмакъ.

Къурал: Суратлар, Анвар Гъажиевни китапларыны выставкасы, компьютер, проектор.

Д-ны барышы.

I. Къурум мюгълет. Слайд 1

II.Сынаун мекенлешдирип: Анвар Гъажиев «Толгъуйгъан ногъайлы».

1.Яшланы 2 бѐлюкге бѐлюп, гъар бѐлюк оьзюню ишин кюте:

1). Анвар Гъажиевни яшаву гъакъда, агълюсю, къардашлары, оьз юрту Кѐстекде абуру, сыйы гъакъда айталар.

2) . Анварны биринчи абатларындан тутуп, яратывчулугъу гъакъда айта. яратывчулугъу гъакъда айта.

2. Яшлар шиъруну чебер кюйде охуйлар.

3. Вариантлагъа бѐлюнюп, соравлагъа язып жавап бере (карточкалагъа гѐре).Слайд 2.

1-вариант

1).Анвар Гъажиевни биринчи китабы къайсы йылда чыкъгъан?

2). Анварны къайсы асарына биринчи савгъат берилген?

3). Дав йылларда чыкъгъан асарларыны атлары:

2-вариант

1) Анвар Гъажиев Москва шагъардагъы оър партшколаны неченчи йылда битдирген?

2). Давдан сонг чыкъгъан асарларыны атлары:

3). Анвар неченчи йылдан тутуп йырлар язмагъа башлагъан?

Эки де вариантны яшларына бирикген сорав: Слайд 3.

4. Шу сёзлер Анварны къайсы асарларындан алынган?

1. «Къашым, гёзюм, къаным, терим,
Къап толтурган къабу елим, ...»

2. «Къартны неси де болган,
Къызыл песи де болган...».

3. «Абурайра, ананг къайда?
Сувгъа гетген.»

4. «Тоюгъузда тебе болуп къалдым мен,
Терик сувлар ташып салган сёрюндей.
Толган тюбек йимик болуп сюелип,
Тёрюгюзде Къазакъ йырав
гёрюнмей.»

5. Яшлагъа авуздан соравлар берив: Слайд 4.

1. Бырынгы къумукъ тойда толгъуйган ногъайлы «Тоюгъузда Къазакъ йырав гёрюнмей», - деп неге айта экен?

2. Бу йырав объю негер яралганман дей?

3. Йыры ёкъну, уйкен(уллу) дослары, халкъы ёкъ. Халкъы ёкъну хадир гюнлю эли ёкъ,»- деп йырав не айтма суюе?
4. «Толгъувлары туюе кериван токътатгъан», «Татар огълу Къзакъ къайда, мен къайда?»-деп де йырав не айтма суюе?

Ш. Янгылыкъ ачыв: Анвар Гъажиев «Булакъ». Слайд 5

Эпиграф: Слайд 6.

**«Къзакъ – Гюн, мен – юлдузман,
Мен Къзакъсыз йылыман.
Къзакъ – къыркъ къыллы хомуз.
Мен шону бир къылыман»
/А.Гъажиев/**

- 1. Гиришив сёз.**
2. Анварны яратывчулугъунда Йырчы Къзакъны келпети. Слайд 7-8

- 3. Сёзлюк иш оьтгерив.** Слайд 9.

**Чёгюр – агъач хомузну журасы.
Гюнесув – ртуть.
Бузлакъсан – салкъын, бузлу сувсан.
Боза – ичги.
Мююз къартыкъ – аякъ (рог)**

- 4. Муаллимни асарны охуву.**

- 5. Яшлагъа шиъруну бёлюклерин охутдурув.**

- 6. Шиърудагъы чеберлик аламатланы табыв:**

Ошатывлар: Слайд 10.

Чёгюрлени бойну йимик пердели
Чёгюр къылдай, чертсе сёйлер сувунг
Гъашыкъ жагъил йимик
Йырчы йимик ичер эдим
Яхшылагъа язгъы тангдай сызылып
Тилчигиме тийген йимик

Бугъавдай зарыллай;
Йыргъа толгъан юрекдей

Тенгleshдиривлер: Слайд 11

Увуз сютюн

Зор ташланы

Метафоралар (жанландырывлар): Слайд 12

1. Гюн кирине сувунда;

2. янтайгъан ташланы;

Анафора: Слайд 13.

1. Бокъурайсан сен бозадай отдагъы

2. «...Ёлтабар деп уртлагъан»;

Ёлавчулар огъар багъып

Ёл сала тав сыртлардан.

3. Сюйкелип сувун ичгенмен,

Сувсабымны къачыргъан.

4. Тилчигиме тюртген йимик,

тилим шонда ачылгъан.

5. Чомгъан да кёп, чомулгъан да.

IV. Башлапгъы бажарывлукъларын болдурув: Слайд 14

1. Булакъ инсанлагъа, табиатгъа не йимик гюч бере?

2. Шаир булакъны халкъны обзюню яшаву учун не йимик маънасы бар деп айтма суюе?

3. Булакъ нени келпетлейген келпетдир?

V. Рефлексия: карточкалар гъар яшны столунда

1. Дарсны темасын ушатгъанлар яшыл карточкалар гётере.

2. Англашылмагъан сёзлери болгъанлар сари карточкалар гётере.

3. Дарсны ушатмагъанлар кызыл карточкалар гётере.

VI. Уьйге иш: «Булакъ» -чебер охума.